

JOSEP BALLESTER ROCA

ATLES D'AIGUA I DE PEDRA
Cartografies de la creació

35è Premi d'Assaig Josep Vallverdú 2018

Aquesta obra va ser guardonada amb el 35è Premi d'Assaig Josep Vallverdú 2018, convocat per l'Ajuntament de Lleida i per l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida. Les persones que van formar part del jurat van ser Josep M. Sala-Valldaura, Salvador Giner, Elena Casacuberta, Màrius Serra i Teresa Iribarren, que actuà com a secretària.

© del text: Josep Ballester Roca, 2019
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2019
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: juliol de 2019
ISBN: 978-84-1303-112-5
DL: L 787-2019
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

← imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.

Llançats als parèntesis de la vida, és precís navegar,
narrar l'oceà del món i dibuixar el sentit de les paraules.

Així, aquesta manera de contar ens proporciona nord
existencial, latitud en el seu mapa totalitzant. L'onatge
postmodern aferma i requerim encara més la cartografia
literària per fer d'aquesta mar inhòspita una llar.

ROBERT T. TALLY

Reviscolaven
intactes els topònims.

Geografia
endins, arribaries
a sentir, breu, un pànic.

VICENT ANDRÉS ESTELLÉS

Una civilització és un capital el creixement del qual
pot prosseguir durant segles. Perquè el material de la
cultura siga un capital, exigeix també l'existència d'éssers
humans que ho necessiten i que puguen emprar-
lo... i que sapien, d'altra banda, adquirir o exercir els
costums que facen falta, la disciplina intel·lectual, les
convencions i les pràctiques per a utilitzar l'arsenal de
documents i d'eines que els segles han acumulat.

PAUL VALÉRY

No orientar-se en una ciutat: això; potser és
poc interessant i banal. Per a fer-ho es necessita
desconeixement, i res més. Però perdre's en una ciutat és
alguna cosa que requereix una formació molt distinta.
Per a això, rètols i noms de carrers, transeünts, teulades,
quioscos o tavernes han de parlar al rodair.

WALTER BENJAMIN

SUMARI

Espai i geografia creativa.....	9
Toponímia	21
Jasnaia Poliana	21
Emília-Romanya	25
Charenton	28
Bloomsbury	32
Danubi	36
Cases reescrites.....	40
Toledo.....	44
Emília-Romanya (i 2)	48
El que corre sobre el tall d'una navalla.....	51
Danubi (II)	55
Galícia	58
La ciutat sense límits	62
Porto.....	65
Danubi (III).....	68
La ciutat sense límits (i 2)	72
Donostia	75

Danubi (i IV).....	78
Dublín.....	81
El país de <i>Quitab alif laila ua laila</i>	85
Roma, ciutat oberta	89
Xúquer.....	93
Praga.....	96
Roma, ciutat oberta (2).....	100
Amsterdam	104
A la vall d'Elah.....	108
Pel nord-est de Brasil	111
Roma, ciutat oberta (i 3).....	116
La perspectiva d'Unter den Linden	120
Un encontre al bosc	124
Illes.....	129
Petrograd	134
Cartografia literària de la barbàrie	139
<i>Nota bene</i>	147
<i>Flâneur/flaneuse</i> o una mirada crítica d'assajar l'espai .	149

ESPAI I GEOGRAFIA CREATIVA

En aquest inici del segle XXI on sembla que tot l'espai de l'esfera terràquia està mesurat, li hem posat nom i cognoms a cada continent, a cada illa, a cada mar, a cada vall, a cada serralada o petit indret. Des de l'ínfim rierol de la selva amazònica a les dunes que canvien segons l'hàlit del vent en un desert de Tasmània. D'aquesta manera, de vegades, viatjar es pot transformar en la confirmació d'un mapa que ratlla la perfecció, gràcies a la tecnologia i als càlculs matemàtics, però també té el perill d'abandonar aquella empresa on la ruta, siga en la realitat o en la ficció, entre altres moltes qüestions és descobrir, i encara més, descobrir-se a un mateix i a la resta d'éssers humans i el seu context.

Fet i fet, vivim en un planeta on guanya protagonisme el control de divers pelatge, ja siga per una burocràcia sovint asfixiant o per uns determinats reglaments que ens constreixen, sense adonar-nos-en. La creació, en el sentit més profund del terme, ens ajuda a contemplar l'espai passat pel filtre de la imaginació, ens fa igual una ciutat coneguda, una illa de la ficció, una frontera que es transforma i canvia de situació, un bosc ple d'incògnites o un oceà profund i tenebrós. Ens interessa i ens és tan real Macondo, que ens suggereix en els seus cent anys d'història la solitud d'una geografia humana com Londres, urbs ben coneguda i passejada, llegida i reinventada, però inabastable en cadascun dels sentits i dels diferents punts de vista de la quimera.